

Kiertotaloushankintojen käsikirja

Katriina Alhola, SYKE
Circrtalk 8.6.2022

LIFE15 IPE/FI/004

circwaste

materiaalitkiertoon.fi

Mitä, miksi, kenelle?

Käsikirjan tarkoituksena on:

- kertoa, mitä kiertotaloushankinnat ovat, miksi ne ovat tärkeitä ja miten niitä toteutetaan

Käsikirja sisältää:

- kiertotaloushankintojen yleisperiaatteita ja johtopäätöksiä aiemmista tutkimuksista
- esimerkkejä toteutuneista hankinnoista ja toimintatavoista

Käsikirja on tarkoitettu kaikille julkisten hankintojen parissa työskenteleville:

- hankintapäälliköille ja -johtajille
- hankinta-asiantuntijoille
- substanssiasiantuntijoille
- yrityksille
- kaikille kiinnostuneille

Käsikirjan sisältöä

https://issuu.com/suomenymparistokeskus/docs/circwaste_kiertotaloushankintojen_kasikirja_18.5.?fr=sNTBjZDQyODg3NjA

1. Miksi kiertotaloushankintoja tarvitaan?
2. Mitä kiertotaloushankinnat ovat?
3. Miten kiertotaloushankinnat toteutuvat eri toimialoilla?
4. Mitä vaikutuksia kiertotaloushankinnoilla on?
5. Miten hankinnat edistävät kiertotalouden liiketoimintaa?
6. Miten kiertotalous näkyy hankintaprosessissa?
7. Mitä on onnistuneen kiertotaloushankinnan takana?

1. Miksi kiertotaloushankintoja tarvitaan?

Kiertotalouden ja vähähiilisyiden edistäminen on välttämätöntä luonnonvarojen käytön vähentämiseksi ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

Ympäristöhyötyjen lisäksi kiertotaloushankinnoilla voidaan saavuttaa merkittäviä taloudellisia hyötyjä.

Ostaja on avainasemassa kiertotalousratkaisuiden edistäjänä.

Poliittinen tahtotila kiertotaloushankintojen edistämiseksi on vahva: Suomi kiertotalouden mallimaaksi.

2. Mitä kiertotaloushankinnat ovat?

Kiertotalouden ja kiertotaloushankintojen ydinajatus:

Raaka-aineet ja tuotteet kiertävät taloudessa mahdollisimman pitkään niin, että niiden arvo säilyy.

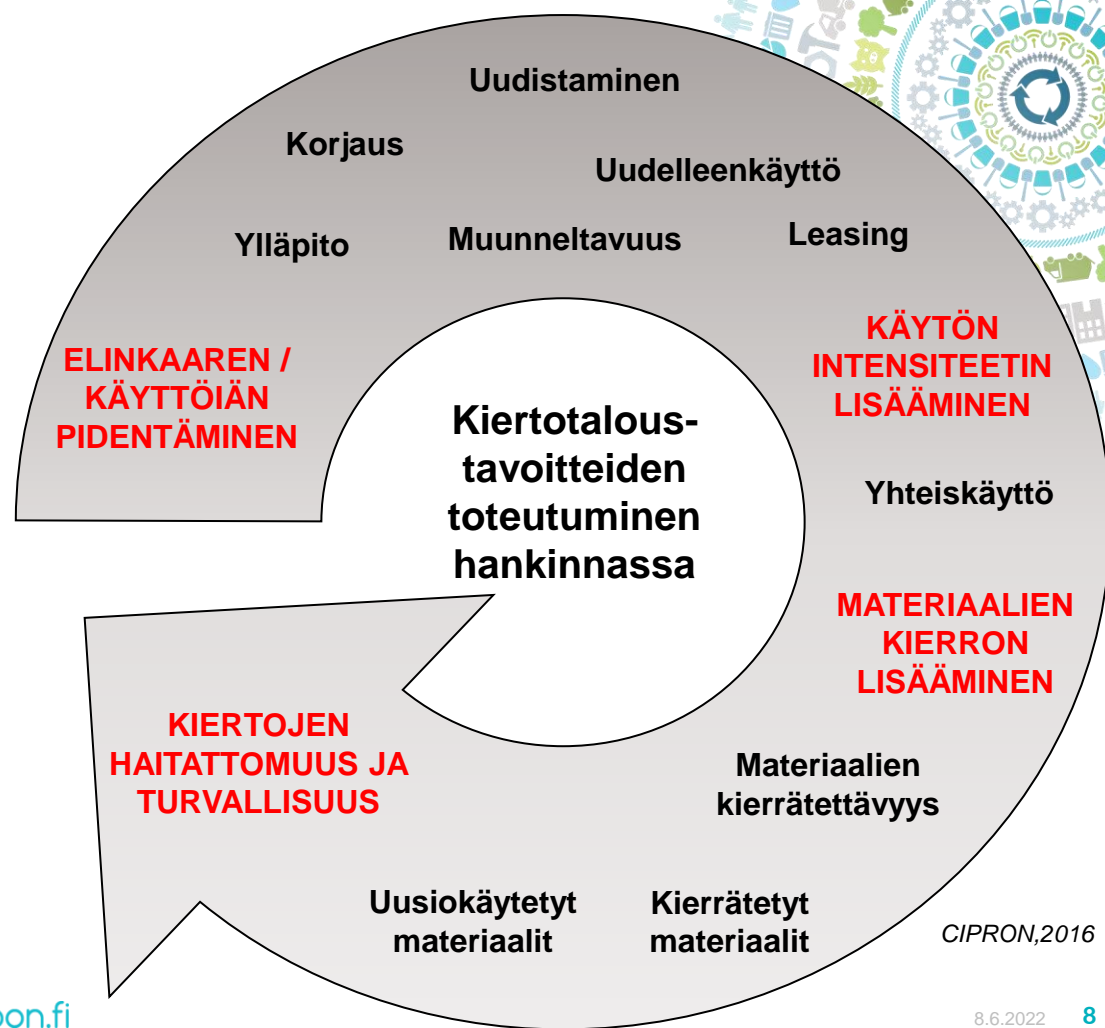
- **Julkinen kiertotaloushankinta** tarkoittaa sitä, että **hankinnassa huomioidaan luonnonvarojen kestävä käyttö**. Hankinnan hyvällä suunnittelulla ja hankintakriteereillä voidaan edistää **materiaalien haitattomuutta, kierrätettävyyttä tai uusiomateriaalin käyttöä**.
- Parhaimmillaan kiertotaloushankinnoilla **edistetään kiertotalouden mukaista liiketoimintaa**.

1. Materiaalien arvon säilyttäminen

2. Tuotteiden ja materiaalien kierto

3. Turvallinen kiertotalous, kiertojen haitattomuus

4. Uusien liiketoimintamallien luominen ja edistäminen

Esimerkkejä:

- Kierrätettävät ja kierrätysmateriaalista valmistetut tuotteet, kuten paperi
- Kierrätyspakkaukset
- Kemikaalikriteerit hankinnoille
- Uusiokäytetyt tietokoneet

Laadukkaampia ja puhtaampia tuotteita kiertotaloutta edistävillä hankintakriteereillä

Tuote-palvelu-konsepteja tuotteen ostamisen sijaan

Esimerkkejä:

- Tekstiili- huonekalu leasing
- Valaistuksen hankinta lamppujen sijaan

Uusia kiertotalous-tuotteita ja ratkaisuja innovatiivisilla hankinnoilla

Toimijoiden verkostoja ja kiertotalous-ekosysteemejä

Esimerkkejä

- Kierrätysmateriaalista valmistetut tekstiilit
- Uusiotuotteet rakentamisessa

materialitkiertoon.fi

Circular Public Procurement in the Nordic Countries - CIPRON <https://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1092366/FULLTEXT01.pdf>

Esimerkkejä:

- Paikalliseen energiatuotantoon perustuva paikallisliikenne
- Kiertotalouden mukainen asemakaava-rakentaminen

3. Miten kiertotaloushankinnat toteutuvat eri toimialoilla?

- **Rakentaminen:** mm. tilojen ja käytön ratkaisujen suunnittelu, materiaalien hallinta
- Infrarakentaminen: mm. maamassojen uudelleenkäyttö, kierrätysmateriaalin hyödyntäminen
- **Jätehuolto ja vesihuolto:** mm. tehokkaampi materiaalien ja ravinteiden talteenotto
- **Liikenne:** mm. biopolttoaineet, autojen yhteiskäyttö
- **Tekstiilit:** mm. uusiomateriaalista valmistetut tekstiilit
- **Huonekalut:** mm. muunneltavuus, materiaalisältö, elinkaaripalvelut
- **Ruoka:** mm. kestävät ruokaketjut, hävikin minimointi
- **Energiantuotanto:** mm. paikallinen biokaasun tuotanto
- **ICT-laitteet:** uusiokäyttö, asianmukainen kierrätys

4. Mitä vaikutuksia kiertotaloushankinnoilla on?

5. Miten hankinnat edistävät kiertotalouden liiketoimintaa?

- Tuote-elinkaaren pidentäminen: kestävät ja helpommin korjattavat tuotteet
- Tuote palveluna: asiakas maksaa käytöstä ja/tai suoritteesta
- Jakamislustat: ylimääräiset tai vajaakäyttöiset resurssit otetaan käyttöön
- Resurssitehokkuus ja kierrätys
- Uusiutuvuus: suositaan uusiutuvia, kierrätettäviä ja biohajoavia materiaaleja

6. Miten kiertotalous näky hankintaprosessissa?

Kiertotalous on mahdollista hankinnan eri vaiheissa

Hankintalaki (1397/2016) mahdollistaa kestävät hankinnat (1.1.2017)

- Kestävyysnäkökulma on kirjattu **lain tavoitteisiin**
 - **edistää laadukkaiden, innovatiivisten ja kestävien hankintojen tekemistä**
 - hankintoja voidaan toteuttaa **mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen**
- **Ennen hankintamenettelyn aloittamista** hankintayksikkö voi tehdä **markkinakartoituksen** hankinnan valmistelua varten
- Kestävyysnäkökohdat voidaan ottaa huomioon **kaikissa hankintamenettelyn vaiheissa:**
 - Soveltuvuusvaatimuksissa
 - Teknisissä eritelmissä
 - Vertailuperusteissa
 - Sopimusehdoissa
- Hankkija voi vaatia tiettyä **ympäristömerkkiä** näytöksi siitä, että hankinnan kohde vastaa vaadittuja ympäristöominaisuuksia, sosiaalisia ominaisuuksia tai muita ominaisuuksia (72 §)
- **Ympäristöasioiden hallinta ja laadunvarmistaminen** (90 §)
- Hankintayksikkö voi käyttää hankinnan kustannusten arvioimisen perusteena **elinkaarikustannuksia**. (95 §)

7. Mitä on onnistuneen kiertotaloushankinnan takana?

Kiertotaloushankinnat on oppimista ja kokeilemista

- **Kuntien ja muiden toimijoiden tarpeiden ja kiertotaloushaasteiden tunnistaminen**
- **Uusien toimintamallien kehittäminen, jotka tukevat tuotteiden pitkää käyttöikää**
 - Korjaus- ja uudistamispalvelut
 - Markkinat / markkinapaikka tuotteiden uudelleenkäyttöön
- **Markkinavuoropuhelu, ja luotettava tieto mahdollisista uusista ratkaisuista ja liiketoimintamalleista**
- Kokeilut ja pilotit “kiertotaloustuotteille” -> nopeuttaa uusien ratkaisujen kehitystä
- **Ympäristö ja olosuhteet, muut markkinaratkaisut, jotka mahdollistavat kiertotaloustuotteiden ja kriteerien käytön (esim. Kierrätysjärjestelmät, jälkimarkkinat)**
- Hankintastrategian, hankintakulttuurin ja toimintatapojen kehittäminen, ajattelutavan muutos.
- Hankintalain mahdollisuuksien hyödyntäminen
 - Innovaatiokumppanuus
 - Elinkaarikustannusten huomioiminen
 - Muut hankintalain mahdollisuudet

